

GMINA KSIĄŻ WIELKOPOLSKI

**Sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2024 rok**

Książ Wlkp., marzec 2025 roku

Sprawozdanie

z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2024 rok

1. Wspieranie rodziny – zadania gminy

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz.U. z 2025 r. poz. 49) do zadań, jakie spoczywają na gminie, w obszarze wspierania rodziny należą:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 4) współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;
- 5) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- 6) sporządzanie sprawozdań z zakresu wspierania rodziny;
- 7) realizacja zadań wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny.

2. Program Wspierania Rodziny

W 2024 roku obowiązywał Program Wspierania Rodziny, który został opracowany na lata 2022-2024. Program został przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/255/21 a Rady Miejskiej w Książu Wlkp. z dnia 6 grudnia 2021 roku. Głównym celem Programu było budowanie i rozwój zintegrowanego systemu wsparcia i pomocy rodzinie oraz pieczy zastępczej poprzez uruchomienie takich form wsparcia w sferze materialno-bytowej oraz społeczno - wychowawczej, by ich efektem była samodzielność ekonomiczna oraz niezależność w zakresie funkcjonowania psychospołecznego. Wyznaczono także 4 cele szczegółowe:

- 1) zidentyfikowanie obszarów problemowych w zakresie funkcjonowania, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 2) wzmocnienie profilaktyki na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny i odpowiedzialnego rodzicielstwa;
- 3) poprawa funkcjonowania rodziny ze zdiagnozowanymi problemami, będącej w kryzysie;

4) poprawa funkcjonowania systemu pieczy zastępczej.

W 2024 roku został opracowany nowy Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 przyjęty Uchwałą Nr X/67/2024 Rady Miejskiej w Książu Wlkp. z dnia 27 grudnia 2024 roku.

3. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny

Ośrodek Pomocy Społecznej w Książu Wlkp. do października 2024 roku zatrudniał 1 asystenta rodziny na umowę o pracę w ramach zadaniowego czasu pracy. Zatrudniono asystenta z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem w realizacji zadań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, który stale podnosił swoje kwalifikacje i umiejętności poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i seminariach. Asystent rodziny w 2024 roku brał udział w różnych formach edukacyjnych podnoszących kwalifikacje, a były to przede wszystkim: konferencja szkoleniowo-naukowa pt. „Rola stylów przywiązania i zdolności regulacji emocji osób w rodzinie w przeciwdziałaniu przemocy domowej – perspektywa pracy asystentów rodziny”; Studium Przeciwdziałania Przemocy Domowej – poziom podstawowy; konferencja „Od odrzucenia do akceptacji, jak kochać dziecko w pieczy zastępczej”; szkolenie dla członków zespołów interdyscyplinarnych zrealizowane zgodnie z art. 9a 5a Ustawy z 29 lipca 2025 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej; szkolenie dla zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno – pomocowych; Konferencja „W głowie asa – życie z zespołem Aspergera”; szkolenie „Współczesne zagrożenia dla rodziny, w tym dla dzieci i młodzieży”; szkolenie „Przemoc Domowa – Rzeczywistość, zmiany, konsekwencje”; szkolenie „Rodzicielstwo i niepełnosprawność czyli jak mądrze wspierać rodziców z niepełnosprawnością intelektualną”; szkolenie „Motywowanie do zmiany osoby uzależnionej z elementami dialogu motywującego”; szkolenie „Asystent rodziny w pracy z systemem rodzinnym, osobami zaburzonymi i chorymi psychicznie”. Ponadto asystent rodziny wziął udział w XII Ogólnopolskim Zlocie Asystentów Rodziny z Konferencją Naukowo- Szkoleniową pn. „Rola stylów przywiązania i zdolności regulacji emocji osób w rodzinie w przeciwdziałaniu przemocy domowej- perspektywa pracy asystentów rodziny”.

Podnoszenie kwalifikacji kadry miało miejsce zarówno w formach tradycyjnych, bezpośrednich spotkań, jak i w formie zdalnej. Były to głównie szkolenia organizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej i WOKISS rekomendowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Tematyka szkoleń i konferencji była związana przede wszystkim z przeciwdziałaniem krzywdzeniu dzieci i przemocy domowej, wsparciem dzieci i młodzieży

uzależnionej od środków psychoaktywnych czy komputera, pomocy rodzicom z niepełnosprawnością intelektualną. Asystent rodziny miał również możliwość uczestniczenia w spotkaniach Wielkopolskiego Forum Asystentów Rodziny, podczas których istnieje możliwość wymiany doświadczeń w zakresie metod i sposobów realizacji zadań pomiędzy asystentami rodziny z wielkopolskich ośrodków pomocy społecznej.

4. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Gmina Książ Wlkp. realizuje szereg działań w zakresie wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym podejmuje działania na rzecz ograniczenia zjawiska zaniedbywania dzieci i niedostatecznej opieki nad nimi oraz działania polegające na wspieraniu bezpiecznej więzi między opiekunem a dzieckiem. Jedną z form wsparcia w tym zakresie jest asystent rodziny.

Asystent rodziny realizował zadania, zgodne z przepisami ustawowymi, które polegają przede wszystkim na prowadzeniu pracy z rodzinami, w których występuje wiele problemów (tj. niskie umiejętności rodzicielskie i prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przewlekła choroba, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne). Cechami charakterystycznymi wsparcia w formie asystenta rodziny są kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny polegające przede wszystkim na towarzyszeniu rodzinie w realizacji różnych zadań, które mają doprowadzić do zmiany w jej funkcjonowaniu.

Decyzję o przyznaniu rodzinie asystenta podejmuje kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Książu Wlkp., na podstawie wniosku pracownika socjalnego oraz analizy sytuacji rodziny. W 2024 roku wspierającymi, motywującymi i pomocowymi działaniami asystenta rodziny objętych zostało 11 rodzin (51 osób, w tym 25 dzieci). W 2024 roku nie było rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem rodziny. Asystent rodziny odwiedzał klientów w wymiarze średnio jeden do dwóch razy w tygodniu, w zależności od rodzaju występujących problemów w rodzinie i ich natężenia. Ponadto uczestniczył w spotkaniach grup diagnostyczno-pomocowych powoływanych przez Zespół Interdyscyplinarny w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej (w czterech środowiskach była prowadzona procedura „Niebieskie Karty”).

W 2024 roku 4 rodziny zakończyły współpracę z asystentem rodziny, 1 rodzina wyprowadziła się poza gminę Książ Wlkp., 2 rodziny zaprzestały współpracy, a w stosunku do 1 rodziny podjęto decyzję o zmianie metod pracy.

Asystent rodziny realizując plan pracy z rodziną współpracuje nie tylko z pracownikiem socjalnym, ale również z szeregiem innych instytucji i organizacji pozarządowych. W 2024 r. były to 22 podmioty (placówki przedszkolne i szkolne, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, placówki zdrowotne, Policja, kuratorzy sądowi itp.). Każda rodzina pracuje z asystentem w oparciu o plan pracy, który omawia ze specjalistą, akceptuje i realizuje przy wsparciu asystenta. Po ewaluacji planu następuje ocena sytuacji rodziny (średnio raz na pół roku). W 2024 r. asystent rodziny sporządził 17 okresowych ocen. Wsparcie realizowane przez asystenta rodziny ma zawsze charakter długofalowy i dotyczy wielu aspektów życia rodziny. Efekty pracy są więc zauważalne zazwyczaj po wielomiesięcznej lub kilkuletniej pracy asystenta rodziny. Przeciętny czas pracy rodziny z asystentem w 2024 r. wynosił 21 miesięcy. Asystent rodziny prowadził również spotkania edukacyjne dla rodziców dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych i szkolnych z terenu Gminy Książ Wlkp. pod nazwą „Uważność -super moc rodzica”. Spotkania miały na celu przeciwdziałanie przemocy domowej jak również wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców. Wszystko odbyło się w ramach ogólnopolskiej akcji „19 dni przeciwko przemocy wobec dzieci i młodzieży”.

Na dofinansowanie zatrudnienia asystenta rodziny pozyskano środki Funduszu Pracy w ramach rządowego programu wspierania rodziny "Asystent Rodziny w 2024 r." w wysokości 21.311,64 zł. Asystent rodziny był zatrudniony w Ośrodku Pomocy Społecznej w Książu Wlkp. do końca października 2024 roku. Od tej pory prowadzone są wzmożone działania rekrutacyjne mające na celu znalezienie osoby na stanowisko asystenta rodziny.

W ramach pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oprócz specjalistycznej pomocy asystenta rodziny mieszkańcy gminy mogą korzystać z poradnictwa psychologicznego realizowanego przez Urząd Miejski w Książu Wlkp. (3 specjalistów). W 2024 roku poradnictwo było świadczone na rzecz 65 osób, w tym na rzecz 8 dzieci. Do najczęstszych problemów zgłaszanych w poradnictwie psychologicznym należały: trudności wychowawcze, przemoc domowa, zaburzenia nastroju, kryzysy życiowe, problemy związane z uzależnieniami i współuzależnieniem. W ramach współpracy z psychologiem

zrealizowano również warsztaty „Jak komunikować się z nastolatkiem- uważność super moc rodzica”, w których wzięło udział 13 osób.

W 2024 roku na terenie gminy Książ Wlkp. nie funkcjonowała żadna placówka wsparcia dziennego.

5. Monitoring sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Książu Wlkp. wspólnie z asystentem rodziny na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Polegało to przede wszystkim na wizytach w środowisku, wnioskowaniu o przyznanie asystenta rodziny i kierowaniu do specjalistycznej pomocy. Wobec rodziny przeżywającej trudności rodzicielskie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Książu Wlkp. podejmował działania, których celem jest zapewnienie wsparcia i pomocy, szczególnie poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomoc w integracji rodziny;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążenie do reintegracji rodziny.

Ponadto rodziny zagrożone kryzysem z powodu występowania przemocy domowej były stale monitorowane i wspierane przez: pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, służby medyczne, Policję i kuratorów sądowych, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także przedstawicieli innych instytucji w zależności od problemów występujących w rodzinie. Monitoring dotyczył w 2024 roku przede wszystkim:

- 11 rodzin z dziećmi, którym przydzielono asystenta rodziny (51 osób, w tym 25 dzieci);
- 16 rodzin z dziećmi, w których istnieje podejrzenie stosowania przemocy (50 osób, w tym 21 dzieci).

6. Współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Książu Wlkp. pokrywał częściową odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej od 2012 roku. W 2024 roku wydatki związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej wyniosły 108.059,39 zł. (stan na 31 grudnia 2024 roku). Na przestrzeni lat 2012 – 2024 koszty ponoszone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Książ Wlkp. wzrastały. Wiąże się to przede wszystkim z tym, że odpłatność jest tym wyższa im dłużej dziecko przebywa w pieczy zastępczej. Odpłatność gminy za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej dokonywana jest w następujący sposób:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Gmina Książ Wlkp. w 2024 roku współfinansowała koszty pieczy zastępczej dla 11 dzieci, które przebywały:

- w rodzinnych domach dziecka (5 dzieci);
- w rodzinach zastępczych niezawodowych (4 dzieci);
- w rodzinach zastępczych spokrewnionych (2 dzieci).

Każde dziecko ma prawo do wychowywania się w rodzinie. W sytuacji, kiedy bliscy nie są w stanie zapewnić dzieciom opieki i wychowania, organizowana jest piecza zastępcza. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej jest zawsze ostatecznością czyli następuje po wykorzystaniu wszystkich możliwych form wsparcia w środowisku.

7. Sprawozdawczość

W 2024 roku przeprowadzono analizy, opracowania statystyczne i sprawozdania z realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a w tym:

- sprawozdanie finansowo - rzeczowe z wykonania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej kierowane do Wojewody Wielkopolskiego (sprawozdanie za drugie półrocze 2023 roku i pierwsze półrocze 2024 roku);

8. Rekomendacje

W 2025 roku w zakresie wspierania rodzin przeżywających problemy rodzicielskie za kluczowe i ważne przyjęto:

- intensyfikację działań profilaktycznych i metod pracy z rodziną, mających na celu utrzymanie dzieci w rodzinach biologicznych;
- zacieśnienie współpracy z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie i pozostałymi organizacjami i instytucjami w zakresie powrotu dzieci do rodzin biologicznych;
- realizacja poradnictwa specjalistycznego;
- tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych poprzez udział w szkoleniach i konferencjach, a także superwizję;
- kontynuacja realizacji Programu Wspierania Rodziny zgodnie z wyznaczonymi celami i kierunkami działań;
- podejmowanie działań na rzecz utworzenia placówki wsparcia dziennego.